

XXIX. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

20. ožujka 2024.

četvrti (IV.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90	
----	--

Upute natjecateljima **koji ispit pišu na papiru**

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)
3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

Napiši na crte odgovore u zadatcima od 1. do 20.

1. Napiši pisanim slovima, prema pravopisnim pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica otisnute ispod crte velikim tiskanim slovima.

Kao odgovor na rastuće izazove

_____ (SIGURNOSNO-OBAVJEŠTAJNA AGENCIJA)

2019. godine uspostavila je

_____ radi
(CENTAR ZA KIBERNETIČKU SIGURNOST)

zaštite _____
(NACIONALNOGA KIBERPROSTORA)

Također, kako bi poboljšala sposobnosti za pravodobno otkrivanje i zaštitu od kibernetičkih napada u suradnji sa

_____ izgrađen je
(ZAVODOM ZA SIGURNOST INFORMACIJSKIH SUSTAVA)

sustav SK@UT. Osim toga, u području informacijske sigurnosti _____
(AGENCIJA)

surađuje s _____
(TIJELIMA JAVNE VLASTI I DRŽAVNIM INSTITUCIJAMA)

(prema: *soa.hr*)

6	
---	--

2. Upiši *ije, je* ili *e* u rečenicu.

Društvene mreže, videopozivi i višesatna razmjena poruka na našu sv_____st djeluju kao l_____pak na muhe i teško nam je odl_____piti se od virtualne stvarnosti.

3	
---	--

3. Upiši *č* ili *ć* u rečenicu.

U internetskim pri_____aonicama korisnici često _____askaju o nedostatku _____udoređa na društvenim mrežama.

3	
---	--

12	
----	--

4. Ispiši riječi u kojima je č dio sufiksa.

zupčanik, kolačić, sandučić, pješčara, rupčić, stančić, naivčina, šamarčina

_____ , _____

2	
---	--

5. Dopuni rečenice riječima koje su u tvorbenoj vezi s riječju zadanom u zagradama. Riječ mora biti jezično i smisleno točno uvrštena u rečenicu. Na svaku crtu smiješ napisati samo jednu riječ. Slijedi riješeni primjer!

Nakon **neprijemljenih** (primjer) povika sukob navijača na tribinama bio je **neizbježan** (bijeg).

a) Za njega se govori da nema stav ni o čemu, da nema karaktera, da se neprestano _____ (dvor) šefu i da je zbog toga pravi primjer _____ (kičma). Na primjer, dok je poznata zagrebačka _____ (grad) poduzetnica izvodila radove na gradskoj infrastrukturi za novu mrežu, on nije reagirao na očigledne nepravilnosti bez konzultacija sa svojim _____ (red).

b) Bila je odlučila da će na popisu zaposlenika _____ (žut) sve one koji bi trebali biti kreativniji u stvaranju sadržaja za društvene mreže. Međutim, kad je bolje razmislila, _____ (ključ) je da napokon radi ono što voli i da joj je _____ (hlad) odnosa s kolegama nepotrebno. Konstruktivan razgovor uvijek je bolje rješenje.

c) Otvorila je profil na Instagramu jer se osjećala _____ (mar) i nedostajala joj je pozornost. Naravno, bila je svjesna da je vrlo lako _____ (brazda) u ovisnost o društvenim mrežama, ali _____ (svoj) se trudila da joj se to ne dogodi.

d) Facebook je servis za društveno _____ (mreža) i danas ima najveću _____ (posjet) među vodećim svjetskim mrežnim stranicama. Tvrtka koja upravlja Facebookom najveći dio prihoda ostvaruje tako što _____ (najam) promidžbeni prostor na svojim stranicama.

13	
----	--

15	
----	--

6. Oblikuj od zadanih glagola, služeći se prefiksima, odgovarajuće glagolske izvedenice koje su jezično točne i smisljeno se uklapaju u rečenicu. Svaki glagol može se upotrijebiti jedanput. Pripazi: jedan je glagol suvišan i nije uvrstiv! Slijedi riješeni primjer!

uzeti   širiti   teći   stati   raditi   poručiti   rasti

Otkad je pokrenut 2016. godine, TikTok brzo se **proširio** svijetom i _____ najpopularnijom društvenom mrežom. Za takav streloviti uspjeh najzaslužniji je njegov jedinstveni algoritam, koji korisnicima _____ sadržaj na temelju njihovih interesa i pregleda. Prema statističkim podacima analitičke tvrtke Brand Finance's Global 500 vrijednost TikToka u prvome je kvartalu 2023. _____ na 67,5 milijarda dolara, dok je Facebook s nekadašnjih 100 milijarda pao na 58,8 milijarda. Također, tom je vrijednošću TikTok uvelike _____ Instagram, koji trenutačno vrijedi 33,48 milijarda. TikTok bolji je od Instagrama i po broju skidanja – dosad je _____ više od 3,5 milijarde puta.

(prema: *mob.hr*)

5	
---	--

7. Napiši podcrtane riječi u kanonskome (rječničkome) obliku.

a) Neki redovito ogrebu zaslon svojega novog mobitela. _____

b) U zaseoku od svega nekoliko kuća internet je nužan jer malobrojni stanovnici žive od turizma. _____

2	
---	--

8. Preoblikuj zadanu jednostavnu proširenu rečenicu u jednostavnu neproširenu tako da izostaviš pojedine rečenične članove.

Šahist pod korisničkim imenom Agadmator vrlo je popularan na Youtubeu.

_____

1	
---	--

8	
---	--

9. Ispiši iz rečenica zadane članove rečeničnoga ustrojstva.

U društvenu mrežu Facebook korisnici se besplatno uključuju otvaranjem svojega profila, na kojemu mogu razmjenjivati poruke, fotografije itd. Stvarna imena korisnika i drugi podatci s profila omogućuju povezivanje ljudi koji godinama nisu u kontaktu.

a) priložna oznaka sredstva: _____

b) imenički predikat: _____

c) imenički atribut koji pobliže označuje objekt: _____

d) nesročna apozicija: _____

4	
---	--

10. Odredi vrstu podcrtanim riječima tako da imenuješ skupinu riječi u pasivnome leksiku ili leksiku na prijelazu kojoj pripadaju.

a) Sambice su trenutačno najpopularniji model tenisica, a odlikuje ih retrostil, bezvremenski dizajn i relativno pristupačna cijena.

b) Na natječaju za hrvatske riječi koje bi trebale zamijeniti strane riječi riječ znojilište ušla je u uži izbor, a označava prostoriju u kojoj se stvara vodena para, čime se potiče znojenje osobe koja ondje boravi radi njege, opuštanja i rehabilitacije.

c) Kao redarstveni organ u Hrvatskoj za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije djelovala je žandarmerija Banovine Hrvatske.

d) O problemu krupnoga otpada namjeravam pisati mjerodavnim dužnosnicima, koje su tako nazivali i u godinama prije nego što je uspostavljena Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, u kojoj se upotrebljavao naziv *funkcioneri*.

sambice _____

znojilište _____

žandarmerija _____

dužnosnik _____

4	
---	--

8	
---	--

11. Pozorno pročitaj rječnički članak i odgovori na pitanja.

mrèža *im. ž.* (G mrèžē; *mn.* N mrèže, G mrèžā) **1.** pletivo velikih oka [odbojkaška ~; ribarska ~] **2.** *pren.* povezan sustav čega [električna ~; prometna ~; telefonska ~] ◇ ~ **tijela** *mat.* lik sastavljen od stranica tijela položenih u ravninu; **paukova** ~ *zool.* mreža koju pauk sam izrađuje od niti ljepljive tekućine iz posebne žlijezde, a služi mu za hvatanje kukaca; *sin.* paučina; **računalna** ~ *inform.* komunikacijski sustav između dvaju ili više računala ili računalnih sustava • **uloviti (uhvatiti)** koga **u** (svoju) **mrežu** staviti koga pod svoj utjecaj; **upasti (uhvatiti se)** **u** čiju **mrežu** potpasti pod čiji utjecaj

(izvor: Školski rječnik hrvatskoga jezika)

a) Napiši cjelovitu sintagmu na koju se odnosi sinonim naveden u članku.

b) Prepiši iz rječničkoga članka terminološke odrednice.

c) Prepiši iz rječničkoga članka par frazemskih antonima.

d) Imenuj vrstu proširivanja značenja kojim je nastalo drugo značenje navedeno u rječničkome članku.

4

12. Pozorno pročitaj dva rječnička članka iz dvaju rječnika i odgovori na pitanja.

- englesko-hrvatski rječnik

blog /blog/ *im.* mrežni dnevnik; *gl.* voditi mrežni dnevnik, pisati o nečemu u blogu

- rječnik hrvatskoga jezika

blòg *im. m.* (G blòga; *mn.* N blògovi, G blògōvā) *v.* mrežni dnevnik

a) U riječi **blog** u hrvatskome jeziku došlo je do fonološke i morfološke prilagodbe. Koja je još prilagodba provedena u riječi **blog** prema definicijama u rječničkim člancima? _____

b) Koji je standardnojezični izraz za **blog** u hrvatskome jeziku?

2

13. Odredi vrstu zadanim surečenicama.

Schmidt i Cohen, koji su autori knjige *Novo digitalno doba*, izdali su priopćenje da će cijeli svijet biti povezan internetom mnogo brže nego što itko očekuje.

Schmidt i Cohen izdali su priopćenje _____

koji su autori knjige *Novo digitalno doba* _____

da će cijeli svijet biti povezan internetom mnogo brže _____

nego što itko očekuje _____

4	
---	--

14. Upiši riječi koje nedostaju tako da oblikuješ točne i smislene frazeme u rečenicama.

a) Mariji je kolegica zadala niski _____ govoreći joj da je sa svojih pedeset i pet godina prestara da uređuje instagramsku stranicu časopisa. Marija je odvrtila da broj i aktivnost pratitelja na stranici pokazuju da još nije za _____ željezo i da će proći još mnogo vremena prije nego što objesi svoje uredničke kopačke o _____.

b) Vijest da je poznati tiktoker pokrenuo vlastitu modnu marku bila je obična novinska _____. Naime, iako mu je ponuđena suradnja sa slavним francuskim dizajnerom, iskreno i bez _____ u džepu odgovorio je da još nije vrijeme za takvo što.

5	
---	--

15. Pozorno pročitaj rečenicu i odgovori na pitanja.

Sinek stoji pod oblokom i gleda milu ružicu crnim okom.

a) Kojim je hrvatskim narječjem napisana rečenica?

_____

b) Ispiši iz rečenice fonološki i tvorbeni dijalektizam.

• fonološki dijalektizam: _____

• tvorbeni dijalektizam: _____

3	
---	--

12	
----	--

16. Odredi do kojih je glasovnih promjena došlo u podcrtanim riječima. Pripazi na redoslijed glasovnih promjena u primjerima u kojima je on bitan.

Osnivači popularne aplikacije nisu popustili pritiscima političara da objave podatke korisnika, zbog čega je u javnosti stvorena predodžba o aplikaciji kao o sredstvu borbe protiv korupcije. Valjalo bi raščlaniti razloge koji su doveli do takva razvoja situacije i poticati tješnje odnose između politike i civilnih udruga.

pritiscima _____

_____

predodžba _____

raščlaniti _____

_____

tješnje _____

_____

_____

_____

10	
----	--

10	
----	--

17. Odredi tvorbene načine kojima su nastale podcrtane riječi.

Pravobraniteljeve riječi da je na internetu zabranjeno objavljivati tuđe fotografije i osobne podatke bez dopuštenja imale su odjeka među velikogoričkim učenicima.

pravobraniteljeve _____

velikogoričkim _____

2	
---	--

18. Odredi precizne onomastičke nazive podcrtanim imenima.

Planina Fuji, nacionalni simbol i najviši vrh Japana, udaljen samo stotinjak kilometara od glavnoga grada Tokija, nalazi se na UNESCO-ovu popisu svjetske baštine. To je zadivljujuća planina koju vole ne samo Japanci nego i ljudi diljem svijeta. Jedno od pet jezera, koje se zove Motosu, a nalazi se u podnožju planine, impresionira svojom ljepotom, zbog čega ga rado posjećuju ljubitelji društvenih mreža. Kako bi pospješila turizam i poboljšala sigurnosne mjere, japanska je vlada odlučila svojim planinarima, među njima brojnim Tokijcima, osigurati besplatan Wi-Fi signal.

Fuji _____

Tokija _____

Motosu _____

japanska _____

Tokijcima _____

5	
---	--

7	
---	--

19. Pozorno promotri stranicu rječnika i odgovori na pitanja.

82

LATINE.	ITALICE.	GERMANICE.	DALMATICE.	VNGARICE.
Primarius, a, m,	<i>Principale</i>	<i>Der őrnemeřt</i>	<i>Glavni</i>	<i>Feü</i>
Primò	<i>Prima-mente</i>	<i>Amerřen</i>	<i>Parvoo</i>	<i>Eleüzeür</i>
Primordia	<i>Principij</i>	<i>Anfang</i>	<i>Pocetak</i>	<i>Kezdeti</i>
Primus, a, m,	<i>Primo</i>	<i>Der eřt,</i>	<i>Parvi</i>	<i>Elscü</i>
Princeps	<i>Principe</i>	<i>Fürřt,</i>	<i>Poglavnik</i>	<i>Feyedelem</i>
Principalis	<i>Principale</i>	<i>Fürřlich</i>	<i>Poglavie</i>	<i>Feü</i>
Principium	<i>Principio</i>	<i>Anfang,</i>	<i>Pocetak</i>	<i>Kezdeti</i>
Prior	<i>Priore</i>	<i>Der vor der iřt</i>	<i>Pridnyi</i>	<i>Elscü</i>
Priscus, a, m,	<i>Anticho</i>	<i>Alt</i>	<i>Davnij</i>	<i>Regi</i>
Pristinus, a, m,	<i>Primo</i>	<i>Vorig,</i>	<i>Parvanyi</i>	<i>Elcübenni</i>
Priuatus, m,	<i>Particolare</i>	<i>Sunderbar,</i>	<i>Iz-varztiti</i>	<i>Tulaydon</i>
Priuatum	<i>Priuata-mente</i>	<i>Sunderbarlich,</i>	<i>Po řebi</i>	<i>Magan</i>
Priuignus	<i>Figliastro</i>	<i>Stief-sun</i>	<i>Pařtorak</i>	<i>Mostoha-řiu</i>
Priuilegium	<i>Priuilegio</i>	<i>Sunderbare fre-</i>	<i>Szloboschina</i>	<i>Szabadsag</i>
Priuare	<i>Priuare</i>	<i>Berauben (yheit</i>	<i>Od-baviti</i>	<i>El-venni</i>
Prius	<i>Prima</i>	<i>Ee,</i>	<i>Parvoo</i>	<i>Eleüb</i>
Prius, a, m,	<i>Particolare</i>	<i>Besüder, eintzig</i>	<i>Ořoboyni</i>	<i>Magan valo</i>
Pro	<i>Per</i>	<i>Fur</i>	<i>Zà</i>	<i>Erette</i>
Proauus	<i>Bis auo</i>	<i>Der ane,</i>	<i>Pra-did</i>	<i>Iob atyānak at-</i>
Probus, a, m,	<i>Da-bene</i>	<i>Frum, Gutt,</i>	<i>Dobar</i>	<i>Iambor (tya</i>
Probare	<i>Laudare</i>	<i>Gut achten,</i>	<i>Hvaliti</i>	<i>Decherni</i>
Probrum	<i>Villania</i>	<i>Buberey (lich</i>	<i>Psřoszt</i>	<i>Szidalom</i>
Probrofus, a, m,	<i>Visuperoso</i>	<i>Vollschäd, vneer</i>	<i>Szramotan</i>	<i>Szidalmas</i>
Procax	<i>Lasciuo</i>	<i>Vnzüchtig,</i>	<i>Prez-řrama</i>	<i>Fajtalan</i>
Procedere	<i>Andare</i>	<i>Fürhingē,</i>	<i>Naprid-hoditi</i>	<i>Eleumenni</i>
Procella	<i>Bozascha</i>	<i>Sturm vwind</i>	<i>Vihar</i>	<i>Fergēteg zeel</i>
Proceres	<i>Capi</i>	<i>Die fürnembřtē</i>	<i>Poglavicze</i>	<i>Feü-emberek</i>
Procerus, a, m,	<i>Alto</i>	<i>Vařtlang, hoch,</i>	<i>Narocsit, viřok</i>	<i>Magas</i>
Processus	<i>Processo</i>	<i>Fürgang</i>	<i>Probodjenje</i>	<i>Eleu menetel</i>
Procidere	<i>Cascare</i>	<i>Nider fallen</i>	<i>Pri-pařti</i>	<i>Ellü-emi</i>
Procinctus	<i>Apparecchio</i>	<i>Gerüřt,</i>	<i>Zpravlyenye</i>	<i>Keszéules</i>
Procliuis	<i>Chino</i>	<i>Geneigt</i>	<i>Nagnut</i>	<i>Haylöt</i>
Procliuitas	<i>Inclinatione</i>	<i>Neigung</i>	<i>Nagnutye</i>	<i>Haylandofag</i>
Procrastinare	<i>Prolongare</i>	<i>Auffziehen</i>	<i>Protexati</i>	<i>Halogatni</i>
Procreate	<i>Generare</i>	<i>Gebären</i>	<i>Roditi</i>	<i>Szeülni</i>
Procul	<i>Lontano</i>	<i>Von vernuß,</i>	<i>Daleko</i>	<i>Tavul</i>
Procurare	<i>Prouedere</i>	<i>Fursergen, scha</i>	<i>Nasztoyati</i>	<i>Gondot viřelni</i>
Prodire	<i>Venir-suora</i>	<i>Ausgē, fürhingē</i>	<i>Iřayti</i>	<i>Elcü-yünni</i>
Prodigalitas	<i>Prodigalitā</i>	<i>Vnhausligkeit,</i>	<i>Razmetanye</i>	<i>Tekozlas</i>
Prodigium	<i>Miracolo</i>	<i>Ein-vvünder</i>	<i>Csüdo</i>	<i>Choda</i>
Prodigere	<i>Consumare</i>	<i>Verthü, verřerē</i>	<i>Po tratiti</i>	<i>El-tekozlanni</i>
Prodigus, a, m,	<i>Prodigo</i>	<i>Vnhauslich,</i>	<i>Ne szpoor</i>	<i>Tekozlo</i>
Prodere	<i>Tradire</i>	<i>Verradten,</i>	<i>Izdati</i>	<i>El-arulni</i>
Producere	<i>Produce</i>	<i>Vorřtreken,</i>	<i>Iz-ueřti</i>	<i>Eleü-hozni</i>
Profanare	<i>Disacrare</i>	<i>Entvvieihen</i>	<i>Oppoganiti</i>	<i>meg Fertexzetni</i>
Profecto	<i>Cert amente</i>	<i>Vvarlich, (mē, V</i>	<i>gysztinu</i>	<i>Bizoni</i>
Profectus	<i>Profizio</i>	<i>Nutz, das zunē</i>	<i>Napridak</i>	<i>Eleü menet</i>

Proferrc

a) Tko je autor rječnika čija je stranica prikazana na slici?

_____

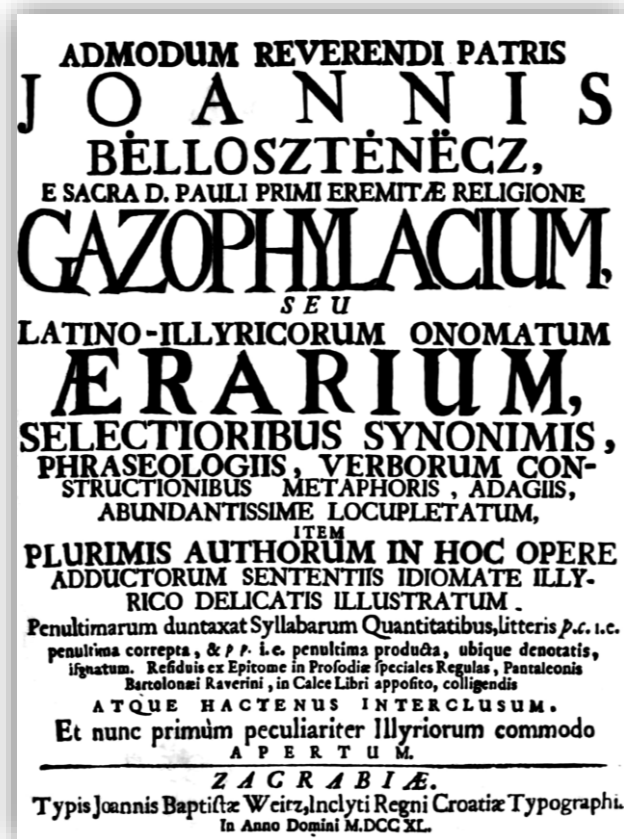
b) Kakav je refleks jata u hrvatskim riječima na prikazanoj stranici rječnika?

_____

2	
---	--

2	
---	--

20. Pozorno promotri naslovnicu jezičnoga priručnika i odgovori na pitanja.

a) Navedi narječje/narječja hrvatskoga jezika na kojemu/kojima se temelji priručnik na slici.

1

b) Navedi dva sinonima riječi *gazofilacij* (*gazophylacium*) u značenju u kojemu je upotrijebljena u naslovu.

2

3

Pozorno pročitaj sljedeći tekst. Svaki je odlomak teksta obrojčen radi lakšega snalaženja u tekstu. Zaokruži slovo uz točan odgovor u zadacima od 21. do 23. Napiši odgovore na crte u zadacima od 24. do 27.

Sukobi na vrhu

(1) Mnogo je ljudi još nepovjerljivo prema umjetnoj inteligenciji. Štoviše, vrlo su skeptični prema njezinim dosezima i prema njezinoj budućnosti. Najveći strah svodi se na to da je nemoguće dokraja predvidjeti koliko će se i hoće li se u potpunosti promijeniti životi ljudi. Rezultati istraživanja provedenoga na 1500 ispitanika pokazuju da je čak 51,6 posto njih odgovorilo da misli da je umjetna inteligencija precijenjena. Njih 25,1 posto misli da je podcijenjena, a 23,4 posto da je realno ocijenjena. Istraživanje je provela tvrtka Retool. Najintrigantniji je rezultat istraživanja da se najveći broj skeptika o dosezima umjetne inteligencije nalazi među osobama koje rade u IT sektoru, i to na razvoju umjetne inteligencije. Nasuprot tomu, najveći strah iskazuju osobe koje su izvan IT sektora. Ipak, većina ispitanika vjeruje da će umjetna inteligencija promijeniti njihove poslove i industriju u kojoj rade u sljedećih pet godina.

(2) Nedvojbeno je da će umjetna inteligencija odigrati važnu ulogu u poslovnome svijetu u sljedećih pet godina, dok ta uloga ipak neće biti tako važna u našim životima. Ako gledamo, primjerice, dvadesetak godina unaprijed, onda ne bismo mogli sa sigurnošću reći da uloga umjetne inteligencije neće biti veća i u našim životima, od svakodnevnih poslova do slobodnoga vremena.

(3) Nažalost, mnogi više pozornosti i vremena odvajaju za uporabu mobilnih uređaja nego za interakciju sa stvarnim osobama u stvarnome svijetu. Umjetna inteligencija u kombinaciji s mobilnim uređajima i paletom sadržaja koje nam ona omogućuje idu savršeno ruku pod ruku. Uopće nije teško pretpostaviti da će uporaba mobilnih telefona u slobodno vrijeme još brže rasti u sljedećim godinama. Kad se služimo pretraživačima ili krećemo mrežom, najveći dio navigacije odrađuju alati zasnovani na umjetnoj inteligenciji, koja lukavo prati naše interese i onda nas suptilno preusmjerava na ono što je naš interes, ali zapravo zbog toga sadržaja koji nam se nudi, odnosno generira, uopće ne primjećujemo da smo postali dio marketinškoga kruga. Alati umjetne inteligencije mogu generirati mnogo informacija o ponašanju, sklonostima i potrebama korisnika. Jednako tako mogu utjecati na ponašanje

korisnika, a da korisnik toga nije svjestan. Stoga postoji prijeka potreba da se razmotre etičke dileme takvih sustava i postave jasne smjernice etičkoga dizajna.

(4) Prije nekoliko mjeseci mediji diljem svijeta prenijeli su informaciju da je došlo do svojevrsne bitke u vrhu tvrtke OpenAI, koja je tvorac *chatbota* ChatGPT. Naime, *evanđelista* umjetne inteligencije, milijardera Sama Altmana, upravni je odbor tvrtke OpenAI, nakon izglasavanja nepovjerenja, doslovce izbacio s mjesta izvršnoga direktora. U obrazloženju se kaže da on „nije bio dosljedno iskren u svojoj komunikaciji s odborom, ometajući njegovu sposobnost da izvršava svoje odgovornosti”. Diljem svijeta mediji nagađaju o stvarnome razlogu u pozadini te smjene. Najkraće rečeno, teorije idu od toga da je Altman zaobišao odbor u velikome poslu, da je u pozadini neki sigurnosni ili privatni prekršaj ili da su se možda razišli oko etičkih pitanja povezanih s razvojem umjetne inteligencije. Vjerojatno se nikad neće doznati potpuna istina, no, kako god bilo, nakon pritiska radnika i nekih drugih Altman je vraćen na posao. Najjednostavnije rečeno, previranja u vrhu OpenAI-a otkrila su uistinu velike podjele među onima koji bi trebali biti jedinstveni, i to baš oko razvoja umjetne inteligencije i njezine sigurne primjene, uključujući etička pitanja. Skupina koju bi mogao predstavljati Altman zalaže se za brz razvoj i ulazak umjetne inteligencije u uporabu za testiranje i usavršavanje tehnologije, dok protivnici smatraju da je najsigurnije razvijati umjetnu inteligenciju u kontroliranim uvjetima. Vrijeme će pokazati koja će skupina pobijediti, a posljedice ćemo osjetiti svi.

(prema: Irena Petrijevcin, *Izazovi umjetne inteligencije*)

21. Koliko sudionika u istraživanju, prema tekstu, misli da se umjetna inteligencija smatra moćnijom nego što doista jest?

- a) oko 150 sudionika
- b) oko 275 sudionika
- c) oko 375 sudionika
- d) oko 750 sudionika

1	
---	--

1	
---	--

22. Na što upućuje uporaba podcrtanoga priloga *lukavo* u trećemu odlomku?

- a) na manipulaciju korisnicima interneta
- b) na inteligenciju korisnika mobilnih telefona
- c) na zanimljivost sadržaja na društvenim mrežama
- d) na složenost aplikacija na najnovijim pametnim telefonima

1	
---	--

23. Koja je od sljedećih tvrdnja o smjeni Sama Altmana, prema tekstu, točna?

- a) Nije vjerovao suradnicima, pa je morao otići.
- b) Smijenjen je jer je prevario upravni odbor.
- c) Radnici su inzistirali na njegovoj smjeni.
- d) Razlog njegove smjene nije poznat.

1	
---	--

24. Koja skupina ljudi, prema istraživanju tvrtke Retool, najviše sumnja u dosege umjetne inteligencije?

1	
---	--

25. Zaključite zašto autorica Sama Altmana naziva *evanđelistom umjetne inteligencije* služeći se opisom značenja riječi *evanđelje*.

evanđelje *grč.* (euangélion – dobra, radosna vijest)

1	
---	--

26. Čije se odgovornosti spominju u sljedećemu, podcrtanome dijelu rečenice u četvrtome odlomku?

ometajući njegovu sposobnost da izvršava svoje odgovornosti

1	
---	--

27. Na čiji sukob autorica upućuje u naslovu?

1	
---	--

6	
---	--